

Innovationer.

”Bristande rättsskydd för uppfinnare kostar jobb”

Patentstöld måste leda till straff. Flera av Sverige mest produktiva uppfinnare är inne i utdragna rättsprocesser mot företag med obegränsade resurser. Dessa uppfinnarens idéer kan bli grund för nya industriföretag. Staten måste ta sitt ansvar och garantera dem ett rimligt rättsskydd, skriver **två jurister och en uppfinnare.**

Sverige pågår för närvarande en intensiv debatt om vem som kan skapa flest jobb. Den debatten förs på ett helt abstrakt plan med generella och svepande uttalanden och ger främst intryck av olika förhoppningar. Men den går varken till roten med vilka nya arbetstillfällen eller vad som krävs för att sådana ska skapas i Sverige. Det är svårt att debattera komplexa förhållanden.

Mycket av grunden för vår svenska välfärd ligger i exportindustrin. Dessa stora företag grundades på uppfinningar och innovationer som kullager, kylskåp, fyrar, separatorer och telefoner kring förra sekelskiftet. Då var det svenska patentsystemet under uppbyggnad.

Under senare år har knappast något enda nytt större industriföretag växt upp på basen av en svensk uppfinning. Ett bra patentsystem har ansetts vara ett effektivt sätt, eller till och med det enda sättet att hävda sig mot mer eller mindre illvilliga konkurrenter. Men uppfinnarnas rättsliga situation i Sverige är i dag inte bra.

Politikerna verkar inte tro att väljarna intresserar sig för rättssystemet och rättsäkerheten för grupper som kommer i kläm. Medborgarna utgår ifrån att rättsväsendet fungerar på bästa sätt, eftersom det utgör en grundförutsättning för en fungerande stat. Det är först när den enskilde drabbas av rättsväsendets tillkortakommanden som han eller hon reagerar. Då kan det visserligen bli en kraftfull reaktion. Men eftersom bara en invid åt gången drabbas märks det så lite. Därför kan allvarliga missförhållanden få fortsätta, trots ödesdigra konsekvenser för dem som drabbas.

I vår har regeringen beslutat om två nya utredningar. En kommitté ska utreda förutsättningarna för ett förbättrat klimat för entreprenörskap och innovativt företagande. Utredningen ska fokusera på skatteregler och sociala avgifter för att förbättra företagsklimatet. Uppfinnande eller patent nämns däremot inte med ett ord. En annan utredning ska se till näringslivets och individers behov av statliga insatser på det immaterialrättsliga området. Den förefaller främst att fokusera på hur Patent- och registreringsverkets kompetens bäst kan tas till vara när det inte längre görs särskilt många patentansökningar i Sverige.

Ingen av dessa kommittéer ska dock särskilt utreda uppfinnarnas situation eller rättsäkerhet, trots att den är dålig.

Patentintrång leder till allmänt åtal ”endast om målsäganden anger brottet till åtal och åtal av särskilda skäl är påkallat från allmän synpunkt”. Begränsningsregeln har medfört att det aldrig väckts något åtal för patentintrång, trots att brottet anses så grovt att det kan ge upp till två år fängelse. Eftersom det aldrig väcks några åtal för patentstöld, kan man vara ganska förvissad om att sådana intrång kommer att fortsätta. Konsekvensen är att uppfinnarna – en

Mycket av grunden för vår svenska välfärd ligger i stora företag grundade på uppfinningar och innovationer som fyren, kullagret, separatorn, kylskåpet och telefonen.

Foto: TT, Erik G Svensson, Jan Forsman, Fredrik Sandberg, TT

yrkesgrupp som är väldigt viktig för Sveriges framtid – i praktiken står helt utan det allmännas skydd för rätten till det de skapar.

Ekobrottsmyndigheten (EBM) skapades för att kunna utreda kvalificerad ekonomisk brottslighet. Men EBM har inte alls utvecklats på det sätt som var tänkt. De enda brott EBM verkligen kan hantera är erkända bokföringsbrott, och möjligen skattebrott av enklare slag som förefaller att favoriseras. Men hur är det med organiserade bedrägerier? De måste också kunna utredas i en rättsstat, och även när de drabbar enskilda, exempelvis enskilda uppfinnare.

Rättsväsendet behöver stramas upp när det gäller patentintrång och stöld av patent. Innovationsföretag och uppfinnare måste i anständighetens namn erbjudas samma skydd och likhet inför lagen som alla andra medborgare. Men i dag gäller djungelns lag i Sverige, och den som inte har egna ekonomiska resurser för att hävda sin rätt har ingen rätt. Det är dyrt på mer än ett sätt.

Uppfinnarna är ofta originella personer med begränsade ekonomiska resurser, och de intresserar sig nästan alltid mer för sin teknikutveckling än för sin ekonomi. Detta gör att de väldigt lätt, ja mer eller mindre automatiskt, fångas in av riskkapitalister och liknande, som enkelt och utan risk kan ta ifrån dem frukterna av deras arbete. Särskilt när det handlar om mycket värdefulla uppfinningar, sådana som kan ligga till grund för nya växande industriföretag, är det i dag knappast någon som undgår att bli

Eftersom det aldrig väcks några åtal för patentstöld, kan man vara ganska förvissad om att sådana intrång kommer att fortsätta.

uppäten. Därför måste staten ta sitt ansvar och garantera uppfinnarna ett rimligt rättsskydd.

I dag är flera av Sveriges mest produktiva uppfinnare sedan många år helt förlamade i oändligt utdragna juridiska processer mot företag med obegränsade resurser – företag som vill ha deras uppfinningar utan betala för dem. Detta slutar normalt med att uppfinnaren krossas eller får ge upp när resurserna och krafterna (och ibland även familjen) är förbrukade. Ibland slutar det ännu värre.

Detta har Sverige inte råd med. Vi måste befria uppfinnarna, så att de kan uppfinna.

För att trygga välfärden behövs många riktiga jobb. För många nya jobb krävs det nya företag som kan växa till sig och bli stora. För nya industriföretag krävs nya uppfinningar. För nya uppfinningar krävs levande uppfinnare, som får ägna sig åt det som de är bäst på, nämligen att uppfinna. Därför är det i allas intresse att åtal väcks för patentintrång och stöld av patent.

Marianne Levin, professor i civilrätt med immaterialrätt som specialitet
Johan Ullman, läkare, forskare och uppfinnare
Rolf Åbjörnsson, advokat, KD-politiker